

Asia: VN/20925/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne, mikäli erottelu alla olevien kysymysten mukaisesti ei onnistu

-

1. Lakiluonnos työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain muuttamiseksi

Työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun palvelutarpeen arviointia, työttömän työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaisen palvelukokonaisuuden suunnittelua sekä työllistymisprosessin etenemistä ja seurantaa koskevat pykälät 3, 4, 5, ja 6.

-

7 § Monialaisen yhteispalvelun järjestäminen ja valtakunnallinen ohjaus (Pykälä sisältää asetuksenantovaltuuden. Asetuksen sisältöä on kuvattu säännöskohtaisissa perusteluissa. Voimassa oleva valtioneuvoston asetus on 1377/2014.)

-

Mitä muuta haluatte sanoa ehdotuksesta?

-

2. Lakiehdotus kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Kustannusten korvaaminen (luku 7)

Kustannusten korvaaminen tulee ehdottomasti varmistaa lainsäädännöllä sekä kunnille, että hyvinvointialueelle. Palvelujen järjestäminen on parhaimmillaan tiiviissä yhteistyössä tehtävää, jolloin kulurakenteita tulee molemmille tahoille. Palvelujen järjestämisen taso ei saa kärsiä siitä, ettei toinen taho saa tehtävästä työstä asiaan kuuluvaa korvausta.

Alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleiden lasten ja nuorten tuen ja asumisen järjestäminen (27-28 §)

Alaikäisenä maahan tulleiden lasten ja nuorten tukeminen (ei pelkästään asumisen järjestäminen) on vahvasti sosiaalihuoltolain alaista toimintaa, ja sen järjestämisvastuun tällöin tulisi kuulua hyvinvointialueelle, joka pystyy huomioimaan tämän kohderyhmän erityistarpeet kuntaa paremmin. Tässä työssä kunnan rooli olisi tukea hyvinvointialueen palveluja.

Muut hyvinvointialueisiin liittyvät muutosehdotukset

Koska lakiesityksessä suunnitellaan kotoutumisen edistämisen kokonaisvastuun siirtymistä kunnalle, tulisi rajata selkeästi mitä tämä tarkoittaa ja mihin kohderyhmiin tässä viitataan. Kunnat pystyvät tekemään palvelun tarpeen arviointia myös sosiaali- ja terveystieteisiin ohjaamisen osalta, vaikka jokainen taho tekee varsinaisen oman palvelutarpeen arvion tarpeen koittaessa. Onnistuneen kotouttamisen takana on aina moniammatillinen yhteistyö ja oikeaan aikaan osuva palveluiden käyttöönotto, mutta kokonaiskuvan hallinnan tulisi olla kunnilla. Jos osaamisesta tähän kuntien osalta on epäselvyyttä, sitä voidaan poistaa edellyttämällä kunnan maahanmuuttotyötä tekevilta työntekijöiltä riittävä koulutustausta ja tarvittaessa lisäkoulutus. Kiintiöpakolaisten kohdalla pääasiallinen tarve alkuvaiheessa on kotoutumisen edistämällä, jonka tulisi kuulua kokonaisuudessaan ainoastaan kunnan vastuulle. Ei ole järkevää, eikä kustannustehokasta, jos heti ensi metreillä arvioita ovat tekemässä sekä kunnat että hyvinvointialueet. Tarve ei usein ole myös nähtävissä ensimmäisten viikkojen aikana. Tämä olisi myös pakolaistaustaiselle henkilölle hämmentävää, heillä on alkuvaiheessa niin paljon uusia asioita sisäistettävänä muutenkin. Silloin yhdeltä taholta saatava ohjaus ja neuvonta on järkevämpää. Ajatuksenahan muutenkin on tehostaa palvelujen tarjontaa muodostamalla yhden luokun palveluja. Kunnat pystyvät itsenäisesti vastaanottamaan kiintiöpakolaiset lentokentällä ja kertomaan Suomen sosiaaliturvajärjestelmästä tai etuuksista ilman hyvinvointialueen henkilötä. Jos tarvetta laajemmalle selvitykselle tai tuelle näissä asioissa on olemassa, hyvinvointialueen vastuuhenkilöt voidaan ottaa siinä vaiheessa mukaan yhteistyöhön. Asuntojen varaamista, kalustamista ja muuta valmistelua ei voi jättää siihen hetkeen, kun henkilö on jo saapunut maahan, ainakaan välttämättömyyksien osalta (sängyt, perusastiat yms.). Toki varsinaisen "kodin laittaminen" on osa kotoutumisprosessia, joten valmisteluja ei kannata tehdä liian valmiiksi, ainoastaan välttämättömyydet, joilla selvittää muutama ensimmäinen päivä. Iisalmen kaupungilla näitä kustannuksia on kerrytetty kunnan laskuun ja ne on haettu vastaanoton valmisteluihin liittyvinä korvauksina KEHA-keskukselta siinä vaiheessa, kun niitä ei ole enää kertynyt (yleensä siitä hetkestä lukien, kun henkilö on saapunut Suomeen). Tämä on ollut toimiva malli, enkä näe syytä miksi se ei voisi sitä olla myös hyvinvointialueuudistuksen jälkeen. Monesti pakolaistaustaisesta henkilöstä etukäteen saatavat tiedot eivät myöskään pidä kaikilta osin paikkaansa, ei olisi kustannustehokasta ottaa hyvinvointialueen henkilöitä mukaan lentokentälle ns. "varmuuden vuoksi", toki poissulkien esim. etukäteen tiedossa olevat todella vaikeat terveydelliset syyt. Henkilöresursseja, niin kunnan kuin hyvinvointialueen, tulisi kohdentaa ainoastaan konkreettiseen tarpeeseen, josta arvio voidaan tehdä kunnissa työskentelevien ohjaajien toimesta ensimmäisten viikkojen aikana Suomeen saapumisesta. Meillä on tämän mallin toimivuudesta hyviä esimerkkejä useiden vuosien ajalta. Kaikki kiintiöpakolaisina maahan tulleet eivät automaattisesti tarvitse esim. sosiaalityön palveluita.

Mitä muuta haluatte sanoa ehdotuksesta?

Olisi tärkeää lakisääteisesti selkeästi erotella mitä tarkoitetaan kotoutumisen edistämällä ja miten se eroa sosiaalihuoltolain alaisiin palveluihin verrattuna, varsinkin erityisryhmien kohdalla. Käytännön työtä kohta kymmenen vuotta tehneenä mielestäni näillä kahdella on merkittävä ero, ja se ero tulisi huomioida nyt näitä uudistuksia tehdessä. Tällöin kummankin tahon tehtäväkuva

selkeytyy eikä päällekkäistä työtä tule, vaan kumpikin osapuoli voi keskittyä omaan osa-alueeseensa ja parhaimmillaan tehdä yhteistyötä asiakkaan parhaaksi.

Herd Nina

Iisalmen kaupungin maahanmuutto- ja pakolaispalvelut